

Briuselis, 2017 m. lapkričio 23 d.
(OR. en)

14823/17

ECOFIN 1008
UEM 324
SOC 753
EMPL 573
COMPET 806
ENV 979
EDUC 429
RECH 378
ENER 467
JAI 1090

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinio sekretoriaus, kurio vardu pasirašo direktorius Jordi AYET PUIGARNAU
gavimo data:	2017 m. lapkričio 22 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generaliniam sekretoriui Jeppe TRANHOLMUI- MIKKELSENUI
Komisijos dok. Nr.:	COM(2017) 770 final
Dalykas:	Rekomendacija dėl TARYBOS REKOMENDACIJOS dėl euro zonos ekonominės politikos

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2017) 770 final.

Pridedama: COM(2017) 770 final

Briuselis, 2017 11 22
COM(2017) 770 final

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl euro zonos ekonominės politikos

{SWD(2017) 660 final}

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl euro zonos ekonominės politikos

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 136 straipsnį kartu su 121 straipsnio 2 dalimi,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo¹, ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo², ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadą,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) euro zonos ekonomikos augimas tęsiasi ir apima vis daugiau šalių. Atsigavimą vis labiau skatina vidaus paklausa, o pagrindinis ekonomikos ir investicijų augimo veiksnys – privatus vartojimas. Per visus 2016 m. ir pirmąjį 2017 m. pusmetį toliau augo užimtumas. Nedarbo lygis iš esmės sumažėjo, nors vis tiek viršija 2008 m. lygį. Vis dėlto atsigavimui euro zonoje būdingos tam tikros netipinės savybės: maža grynoji infliacija ir lėtas darbo užmokesčio augimas, neatspindintys pagerėjimo darbo rinkoje, kurį rodo standartiniai darbo rinkos rodikliai, didelis einamosios sąskaitos perteklius ir įsisenėjęs, nors ir mažėjantis investicijų deficitas. Panašu, kad lėtą darbo užmokesčio augimą visų pirma lemia kai kurių šalių darbo rinkoje išlikęs vangumas, mažos infliacijos lūkesčiai, į kuriuos atsižvelgiama derybose dėl darbo užmokesčio, ir menkas produktyvumo augimas. Realiosios namų ūkių pajamos padidėjo, bet daugelyje šalių tebėra mažesnės už 2008 m. lygį. Atskirose euro zonos šalyse tebesiskiria BVP vienam gyventojui ir nedarbo rodikliai. Ilgalaikio nedarbo ir jaunimo nedarbo lygis tebėra aukštas, o skurdas, socialinė atskirtis ir nelygybė tebėra didelė problema keliose valstybėse narėse;
- (2) apskritai euro zonos ekonominiai rodikliai rodytų, kad verta toliau remti paklausą, investicijas ir darbo užmokesčio augimą, nerizikuojant sukelti infliacinio spaudimo, ir

¹ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.

² OL L 306, 2011 11 23, p. 25.

kartu skatinti vidaus bei išorės perbalansavimą ir ekonominę bei socialinę konvergenciją. Tačiau reikia atidžiai stebėti požymius, kad atsiranda naujų disbalanso veiksnių, pvz., kai kurių valstybių narių būsto rinkoje³;

- (3) euro zonoje tebėra svarbių disbalanso veiksnių. Nors šalys, kurios yra gryniosios skolininkės, padarė didelę pažangą taisydamos išorės balansą, kai kuriose šalyse, kurios yra skolinčios, laikosi didelis einamosios sąskaitos perteklius, o tai rodo bendrą visuminės paklausos nepakankamumą. Dėl to 2016 m. euro zonoje užfiksuotas 3,3 % BVP perteklius; numatoma, kad 2019 m. jis sumažės iki 2,9 % BVP. Labiausiai įsiskolinusių valstybių narių gryniosios tarptautinių investicijų pozicijos gerėjo lėtai ir vis dar reikia nuolat dėti perbalansavimo pastangas. Šalių, kurių einamosios sąskaitos deficitas ilgą laiką buvo didelis, neigiamos gryniosios tarptautinių investicijų pozicijos, kurios paprastai susijusios su didelėmis privačiojo arba valdžios sektoriaus skolos sankaupomis, vis dar didelės ir yra pažeidžiamumo šaltinis. Kartu šalyse, kurioms būdingas didelis einamosios sąskaitos perteklius, taip pat reikia pastangų remti vidaus paklausą ir taip užtikrinti perbalansavimą euro zonoje;
- (4) darbo užmokesčio augimas prisideda prie ekonomikos atsigavimo euro zonoje, nes palaikoma visuminė paklausa, taip pat euro zonoje mažina nelygybę ir užtikrina aukštus pragyvenimo standartus. Veiksmingi darbo užmokesčio nustatymo mechanizmai turėtų užtikrinti, kad darbo užmokestis skirtųsi priklausomai nuo konkrečios šalies sąlygų ir tinkamai atsižvelgiant į produktyvumo pokyčius. Paspartinėti perbalansavimą euro zonoje padėtų struktūrinių reformų, dėl kurių produktyvumas išaugtų visose šalyse, įgyvendinimas, investicijoms remti skirtų viešųjų išlaidų kokybės ir struktūros gerinimas, darbo užmokesčio augimo ir didesnės paklausos dinamikos skatinimas šalyse, kurios yra gryniosios skolinčios, ir priemonių, kuriomis ribojamas vienetui tenkančių darbo sąnaudų augimas, įgyvendinimas šalyse, kurios yra gryniosios skolininkės;
- (5) siekiant užtikrinti stabilesnį ir tvaresnį ekonomikos atsigavimą itin svarbus bendrų makroekonominės politikos, įskaitant pinigų, fiskalinę ir struktūrinę politiką, priemonių derinio euro zonoje nuoseklumas ir pusiausvyra. Kelerius pastaruosius metus šiame politikos priemonių derinyje daugiausia dėmesio skirta pinigų politikai ir imtasi naujų nestandartinių priemonių ECB numatytam vidutinio laikotarpio infliacijos tikslui pasiekti, taip remiant augimą ir darbo vietų kūrimą. ECB pranešė, kad 2018 m. sausio mėn. pradės turto pirkimo rekaliibravimą. Jį reikia palaikyti imantis kitų sričių politikos priemonių valstybėse narėse, kuriose yra tokių politikos veiksmų galimybių;
- (6) siekiant užtikrinti tinkamą bendrą euro zonos fiskalinę kryptį ir sklandų pinigų sąjungos veikimą, būtina glaudžiai koordinuoti nacionalinę fiskalinę politiką, vadovaujantis bendromis taisyklėmis. Bendromis fiskalinėmis taisyklėmis siekiama užtikrinti skolos tvarumą nacionaliniu lygmeniu, kartu suteikiant makroekonominio stabilizavimo galimybių. Taigi valstybių narių fiskalinės kryptys ir bendra euro zonos fiskalinė kryptis turi užtikrinti priemonių, kuriomis siekiama ilgalaikio nacionalinių viešųjų finansų tvarumo ir trumpalaikio makroekonominio stabilizavimo atskirų šalių ir euro zonos lygmeniu, pusiausvyrą. Atsižvelgiant į dabartinį euro zonos ekonomikos atsigavimą, kuriam būdingos tam tikros netipinės savybės, nuo krizės likusių skolą ir ECB numatomą turto pirkimo rekaliibravimą, atrodytų tikslinga užtikrinti, kad bendra euro zonos fiskalinė kryptis būtų iš esmės neutrali. Reikia, kad euro zonos valstybių

³ Žr. 2018 m. įspėjimo mechanizmo ataskaitą.

narių fiskalinės pastangos būtų tinkamai diferencijuotos atsižvelgiant į fiskalinio manevravimo galimybes ir šalutinį poveikį atskirose šalyse;

- (7) ryžtingai patobulinus nacionalinių biudžetų (tiek pajamų, tiek išlaidų dalies) struktūrą ir valdymą, pavyzdžiui, nukreipiant išteklius į materialias ir nematerialias investicijas, trumpuoju laikotarpiu padidėtų viešųjų biudžetų poveikis paklausai ir ilguoju laikotarpiu išaugtų produktyvumas. Vykdyti patikimą ir augimui palankią fiskalinę politiką padeda nacionalinių fiskalinių sistemų veikimo gerinimas ir tinkamai valdomos išlaidų peržiūros;
- (8) skatinant augimą bei užimtumą ir siekiant mažinti nelygybę itin svarbus tinkamos struktūros apmokestinimas. Siekiant padidinti mokesčių sistemų veiksmingumą ir teisingumą, labai svarbu jas supaprastinti ir kovoti su mokestiniu sukčiavimu, mokesčių slėpimu ir vengimu. Taip galima atlaisvinti išteklių viešosioms investicijoms, švietimui ir sveikatos priežiūrai ir prisidedama prie investicijų ir užimtumo rėmimo ir didesnio socialinio teisingumo. Siekiant apsaugoti valdžios sektoriaus pajamas, išvengti įmonių tarpusavio konkurencijos iškraipymo, išlaikyti socialinę sanglaudą ir kovoti su didėjančia nelygybe itin svarbu imtis kovos su agresyviu mokesčių planavimu priemonių. Kita galinga kovos su mokesčių vengimu ir kartu bendrosios rinkos sąlygų įmonėms gerinimo priemonė būtų bendra konsoliduotoji pelno mokesčio bazė;
- (9) lemiami ekonominio atsparumo, taip pat ciklinės, realios ir socialinės konvergencijos visose euro zonos valstybėse narėse veiksniai yra struktūrinės ir institucinės darbo ir produktų rinkų savybės ir tinkamai veikiančios viešojo administravimo institucijos. Atsparios ekonominės struktūros padeda išvengti to, kad sukrėtimai turėtų didelį ir ilgalaikį poveikį pajamoms ir užimtumui atskirose valstybėse narėse ir visoje euro zonoje. Taip jos mažina ekonominius svyravimus ir kuria palankią aplinką tvariam ir integraciniam augimui. Geresnis struktūrinių reformų, visų pirma nurodytųjų konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose, įgyvendinimo koordinavimas gali sukelti teigiamą šalutinį poveikį valstybėse narėse ir sustiprinti teigiamą tų reformų poveikį;
- (10) svarbus atskirų valstybių narių ir visos euro zonos integracinio ekonomikos augimo, mažesnės nelygybės ir ekonominio atsparumo pagrindas – sklandžiai veikiančios darbo rinkos ir socialinės apsaugos sistemos. Siekiant šioje srityje užtikrinti didėjančią konvergenciją, pagal *Europos socialinių teisių ramstį* nustatyta 20 pagrindinių principų, suskirstytų į tris plačius skyrius: i) lygios galimybės ir galimybė įsidarbinti; ii) tinkamos darbo sąlygos; iii) socialinė apsauga ir įtrauktis;
- (11) nepaisant pažangos vykdant reformas, kuriomis siekiama didinti darbo rinkų gebėjimą prisitaikyti, skirtumai euro zonoje tebėra dideli ir toliau kelia grėsmę sklandžiam jos veikimui. Tinkamos struktūros darbo rinkos politikos priemonės, visapusiškai integruotos su socialinės apsaugos sistemomis, gali prisidėti prie asmenų statuso pokyčių darbo rinkoje arba jų reintegracijos į darbo rinką, sumažinti darbo rinkos segmentaciją, užtikrinti veiksmingą automatinį stabilizavimą ir didinti socialinį teisingumą. Tinkamas darbo grafikas gali sušvelninti sukrėtimus. Veiksmingai ir laiku paskatinti bedarbių, galinčių dalyvauti darbo rinkoje, aktyvumą galima asmenims, ieškantiems darbo, besimokantiems ir persikvalifikuojantiems, teikiant individualizuotą paramą; kartu reikėtų užtikrinti asmenų, kurie darbo rinkoje dalyvauti negali, apsaugą. Atsirandant naujų formų užimtumui ir naujų rūšių darbo sutartims kyla ir spręstinių uždavinių, susijusių su darbo vietos garantijomis ir socialine apsauga.

Šiomis aplinkybėmis darbuotojų apsaugos teisės aktais reikia visiems darbuotojams numatyti teisingas ir deramas darbo sąlygas;

- (12) siekiant remti įtraukiasias darbo rinkas, užtikrinti adekvatų pajamų rėmimą ir tinkamą socialinį palaikymą su galimybe gauti kokybiškų paslaugų, itin svarbu, kad socialinės apsaugos sistemos būtų veiksmingos. Pensijų reformos ir profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros politika taip pat yra dalyvavimo darbo rinkoje skatinimo pagrindas. Reikėtų panaikinti nebūtinius profesinio, sektoriaus ir geografinio darbuotojų judumo apribojimus darbuotojų ir socialinės apsaugos sistemose;
- (13) siekiant užtikrinti lygias galimybes ir spręsti įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitikties problemą būtina suteikti galimybę gauti aukštos kokybės išsilavinimą ir mokymą. Adekvačios investicijos į žmogiškąjį kapitalą naudojantis švietimo ir mokymo sistemomis, kuriomis gerinamas mokymasis visą gyvenimą ir užtikrinama, kad įgūdžių lygis atitiktų dabartinius ir būsimus darbo rinkos poreikius, atlieka esminį vaidmenį ilgainiui gerinant ekonomikos gebėjimą prisitaikyti ir tikrą konvergenciją. Investavimas į įgūdžius gali ne tik užtikrinti socialinę įtrauktį ir judumą, bet ir skatinti inovacijas ir didinti produktyvumą bei konkurencingumą;
- (14) produktų rinkų reformos, kuriomis didinama konkurencija, ir reformos, kuriomis gerinama verslo aplinka ir institucijų (įskaitant veiksmingą teisingumo sistemą, kuri sudaro sąlygas užtikrinti sutarčių vykdymą) kokybė, didina ekonominę atsparumą valstybėse narėse ir visoje euro zonoje. Paaiškėjo, kad pagrindinis valstybių narių ekonomikos augimo ir tarpusavio konvergencijos variklis – tolesnė bendrosios rinkos integracija. Bendroji rinka vis dar turi didelį neišnaudotą potencialą ir jai baigti kurti reikia didelės pažangos. Dar neišspręstas uždavinys – bendroji paslaugų (įskaitant finansines paslaugas, skaitmeninę prekybą, energetiką ir transportą) rinka. Vis dėlto daug dėmesio reikėtų skirti ir prekių rinkoms, kad būtų išvengta rinkos segmentacijos. Bendroji skaitmeninė rinka turėtų prisidėti prie teisinės aplinkos užbaigimo, kad paspartėtų ekonominės veiklos skaitmeninimas – būtinas žingsnis, kad pagerėtų produktų rinkų ir bendros konkurencijos rezultatai;
- (15) nors nuo krizės bendras euro zonos bankų sektoriaus atsparumas išaugo ir bankai vėl ėmė daugiau skolinti, pažeidžiamumas išlieka ir jį reikia mažinti. Bankai, ypač mažos ir vidutinės įstaigos, susiduria su mažu pelningumu. Bankų pelningumui spaudimą toliau daro bankų verslo modelių pritaikymo sąnaudos, žemos palūkanų normos ir didėjanti konkurencija su kitų formų finansavimu. Todėl verslo modeliai turi toliau keistis, kad būtų tvarūs ilguoju laikotarpiu. Neveiksnių paskolų ir viso paskolų portfelio santykis beveik visose euro zonos valstybėse narėse, kuriose jis didelis, stabilizavosi arba mažėja, bet pažanga tebėra lėta. Didelis santykis mažina bankų galimybes skolinti, stabdo pinigų politikos perdavimo mechanizmą ir mažina ekonomikos gebėjimą prisitaikyti. Be to, jis yra visos bankų sistemos pažeidžiamumo šaltinis. Remdamasi Veiksmų planu neveiksnių paskolų problemai spręsti, dėl kurio Taryba susitarė 2017 m. liepos mėn., ir kaip pranešta 2017 m. spalio 11 d. Komunikate dėl bankų sąjungos, Komisija šiuo metu rengia ir iki 2018 m. pateiks visapusišką neveiksnioms paskoloms mažinti skirtų priemonių rinkinį;
- (16) siekiant sustiprinti institucinę EPS struktūrą būtina prioritetine tvarka sukurti bankų sąjungą ir daryti tolesnę kapitalo rinkų sąjungos kūrimo pažangą. Kuriant bankų sąjungą padaryta didelė pažanga, tačiau ji vis dar nesukurta. Naujausiame Komisijos komunikate dėl bankų sąjungos sukūrimo bandoma nustatyti planą, kaip remiantis Tarybos jau priimtais įsipareigojimais pasiekti susitarimą dėl bankų sąjungos užbaigimo. Tai, kad nėra bendros indėlių garantijų sistemos ir Bendro pertvarkymo

fondo bendros finansinio stabilumo stiprinimo priemonės, menkina bankų sąjungos galimybes nutraukti bankų sąsają su valstybėmis. Būtina toliau dėti pastangas, kad bankuose būtų toliau mažinama rizika ir gerinamas rizikos valdymas. Šiuo atžvilgiu būtina skubiai siekti susitarimo dėl teisės aktų rinkinio, kurį Komisija pasiūlė 2016 m. lapkričio mėn., taip pat daryti tolesnę pažangą mažinant neveiksnių paskolų ir padedant bankams diversifikuoti savo investicijas į vyriausybės obligacijas;

- (17) Komisijos baltąją knygą dėl Europos ateities, kurioje išdėstyti galimi scenarijai, pradėtas diskusijų procesas, per kurį 27 ES valstybės narės apsispręs, kokia turi būti būsima Sąjunga. Be to, Komisija pateikė keletą diskusijoms skirtų dokumentų, įskaitant diskusijoms skirtą dokumentą dėl EPS ateities, kuriame nustatyta bendra EPS sukūrimo vizija ir aiškiai išdėstyta jos struktūrai užbaigti reikalingų veiksmų seka. 2017 m. pranešime apie Sąjungos padėtį nurodyti pagrindiniai elementai siekiant įgyvendinti EPS darbotvarkę, o 2017 m. rudenį Komisija pateikė susijusių pasiūlymų,

REKOMENDUOJA euro zonos valstybėms narėms 2018–2019 m. laikotarpiu atskirai ir kartu imtis šių veiksmų Euro grupėje:

1. Vykdyti politiką, kuria būtų remiamas tvarus ir integracinis augimas ir gerinamas atsparumas, perbalansavimas ir konvergencija. Padaryti didelę pažangą baigiant kurti bendrąją rinką, visų pirma paslaugų, be kita ko, finansinių paslaugų, skaitmeninės prekybos, energetikos ir transporto. Turint omenyje teigiamas ciklines sąlygas, visos valstybės narės prioritetą turėtų teikti reformoms, kuriomis didinamas produktyvumas ir augimo potencialas, gerinama institucinė ir verslo aplinka, šalinami investavimo trukdžiai, remiamas kokybiškų darbo vietų kūrimas ir mažinama nelygybė. Einamosios sąskaitos deficitą arba didelę išorės skolą turinčios valstybės narės turėtų papildomai siekti riboti vienetui tenkančių darbo sąnaudų augimą. Didelį einamosios sąskaitos perteklių turinčios valstybės narės turėtų papildomai skatinti darbo užmokesčio augimą ir prioritetine tvarka įgyvendinti priemones, kuriomis skatinamos investicijos, remiama vidaus paklausa ir sudaromos perbalansavimo sąlygos euro zonoje.
2. Siekti, kad bendra euro zonos fiskalinė kryptis būtų iš esmės neutrali ir būtų taikomos subalansuotos politikos priemonės. Vykdamas fiskalinę politiką reikėtų pasiekti tinkamą viešųjų finansų tvarumo užtikrinimo, visų pirma didelio skolos santykio mažinimo, ir ekonomikos atsigavimo rėmimo pusiausvyrą. Užtikrinamos veiksmingą nacionalinių fiskalinių sistemų veikimą, valstybės narės turėtų vykdyti SAP atitinkančią fiskalinę politiką, kuria remiamos investicijos ir gerinama viešųjų finansų kokybė ir struktūra, be kita ko, naudojantis išlaidų peržiūromis ir augimui palankiomis bei teisingomis mokesčių struktūromis. Valstybės narės turėtų imtis priemonių, kuriomis mažinamas įsiskolinimui palankus mokestinis iškraipymas ir kovojama su agresyviu mokesčių planavimu siekiant užtikrinti vienodas sąlygas, sąžiningai elgtis su mokesčių mokėtojais ir apsaugoti viešuosius finansus ir stabilumą euro zonoje, ir tas priemones įgyvendinti. Tos priemonės apima tolesnį darbą siekiant bendros konsoliduotosios pelno mokesčio bazės.
3. Įgyvendinti reformas, kuriomis skatinamas kokybiškų darbo vietų kūrimas, suteikiamos lygios galimybės ir galimybė įsidarbinti, sudaromos tinkamos darbo sąlygos ir remiama socialinė apsauga bei įtrauktis. Reformomis turėtų būti siekiama: i) patikimų ir lanksčių darbo sutarčių kartu teikiant adekvačią paramą, kai keičiasi asmens statusas, ir vengiant darbo rinkos segmentacijos; ii) kokybiškų, veiksmingų ir visą gyvenimą prieinamų švietimo ir mokymo sistemų, kuriomis siekiama įgūdžių pasiūlą suderinti su darbo rinkos poreikiais; iii) veiksmingos aktyvios darbo rinkos

politikos, kuria skatinamas dalyvavimas darbo rinkoje; iv) tvarių ir adekvačių socialinės apsaugos sistemų, kuriomis reaguojama į naujų rūšių užimtumą ir darbo santykius; v) sklandaus profesinio, sektoriaus ir geografinio darbuotojų judumo; vi) tinkamu lygmeniu veiksmingai vykstančio socialinio dialogo ir derybų dėl darbo užmokesčio; vii) mokesčių naštos perkėlimo nuo darbo jėgos, visų pirma mažas pajamas ir papildomas šeimos pajamas uždirbančių asmenų.

4. Pagal 2016 m. birželio mėn. Tarybos (ECOFIN) veiksmų gaires tęsti bankų sąjungos sukūrimo darbą, susijusį su rizikos mažinimu ir pasidalijimu, įskaitant Europos indėlių garantijų sistemą, pradedant taikyti Bendro pertvarkymo fondo bendrą fiskalinio stabilumo stiprinimo priemonę ir stiprinant Europos finansų priežiūros institucijų sistemą, kad būtų neleidžiama rizikai kauptis. Imtis priemonių, kad apčiuopiamai paspartėtų neveiksnių paskolų lygio mažinimas, remiantis Tarybos (ECOFIN) sutartu veiksmų planu, ir skatinti tvarkingą finansinio įsiskolinimo mažinimą valstybėse narėse, kuriose susikaupusi didelė privačiojo sektoriaus skola. Stiprinti ES kapitalo rinkų integraciją ir vystymąsi, kad būtų remiamas realiosios ekonomikos augimas kartu apsaugant finansų rinkos stabilumą.
5. Pasiiekti greitą ekonominės ir pinigų sąjungos sukūrimo pažangą, visų pirma remiantis 2017 m. rudenį Komisijos pradėtomis iniciatyvomis, visapusiškai atsižvelgiant į Sąjungos vidaus rinką ir laikantis atviros bei skaidrios požiūrio į euro zonai nepriklausančias valstybes nares.

Priimta Briuselyje

*Tarybos vardu
Pirmininkas*